

ZALECENIE RADY**z dnia 14 lipca 2023 r.****w sprawie krajowego programu reform Słowenii na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Słowenię programu stabilności na 2023 r.**

(2023/C 312/24)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽²⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru Instrument przyczynia się do inkluzywnej odbudowy gospodarczej oraz do wdrażania zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych. Maksymalny wkład finansowy dla poszczególnych państw członkowskich w ramach Instrumentu został zaktualizowany w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

- (2) W dniu 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2023 r. W dniu 23 marca 2023 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., które są skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 22 listopada 2022 r., działając na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ⁽³⁾, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2023 r., w którym nie wskazała Słowenii jako jednego z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia. W związku z tym szczegółowa ocena sytuacji nie będzie potrzebna. W tym samym dniu Komisja przyjęła również opinię w sprawie projektu planu budżetowego Słowenii na 2023 r. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, a także wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2023 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. W dniu 16 maja 2023 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro ⁽⁴⁾ (zwane dalej „zaleceniem dla strefy euro na 2023 r.”), a w dniu 13 marca 2023 r. – wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu.
- (3) Choć gospodarki Unii wykazują się niezwykłą odpornością, kontekst geopolityczny nadal wywiera negatywny wpływ. W czasie gdy Unia stanowczo popiera Ukrainę, unijny program polityki gospodarczej i społecznej skupia się na ograniczaniu w perspektywie krótkoterminowej negatywnych skutków wstrząsów energetycznych dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, a także na kontynuowaniu działań mających na celu realizację zielonej i cyfrowej transformacji, wspieranie zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu, zachowanie stabilności makroekonomicznej oraz zwiększenie odporności w perspektywie średnioterminowej. W programie tym silny nacisk kładzie się też na zwiększenie konkurencyjności i wydajności Unii.
- (4) W dniu 1 lutego 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej” (zwany dalej „planem przemysłowym Zielonego Ładu”). Celem planu przemysłowego Zielonego Ładu jest pobudzenie konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie oraz wspieranie szybkiej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. Stanowi on uzupełnienie bieżących wysiłków w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU. Celem planu jest również stworzenie bardziej sprzyjającego otoczenia dla zwiększenia zdolności produkcyjnych Unii w zakresie technologii i produktów neutralnych emisyjnie niezbędnych do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych Unii oraz zapewnienie dostępu do odpowiednich surowców krytycznych, m.in. przez dywersyfikację źródeł, właściwą eksploatację zasobów geologicznych w państwach członkowskich i maksymalny recykling surowców. Plan przemysłowy Zielonego Ładu opiera się na czterech filarach: przewidywalnym i uproszczonym otoczeniu regulacyjnym, szybszym dostępie do finansowania, podnoszeniu umiejętności oraz otwartym handlu zapewniającym odporne łańcuchy dostaw. W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała kolejny komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.” oparty na dziewięciu wzajemnie potęgujących się czynnikach i mający na celu wypracowanie ram regulacyjnych sprzyjających wzrostowi gospodarczemu. W komunikacie tym wyznaczono priorytety polityki nastawione na aktywne zapewnienie ulepszeń strukturalnych, dobrze ukierunkowanych inwestycji oraz środków regulacyjnych służących długoterminowej konkurencyjności Unii i jej państw członkowskich. Poniższe zalecenia przyczyniają się do realizacji tych priorytetów.
- (5) W 2023 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równolegle z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ostatnich latach lub ich znaczną część. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020 i 2022 pozostają również aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (6) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 ⁽⁵⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”) ma na celu szybkie zredukowanie uzależnienia Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Przyczyni się to do bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności do magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Rozporządzenie w sprawie REPowerEU umożliwi państwom członkowskim dodanie do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nowego rozdziału REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU. Te reformy i inwestycje przyczynią się również do pobudzenia konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie, zgodnie z założeniami planu przemysłowego Zielonego Ładu, oraz do realizacji zaleceń dla poszczególnych krajów w obszarze energii, wydanych w 2022 r. oraz, w stosownych przypadkach, w 2023 r. Rozporządzeniem w sprawie REPowerEU wprowadzono nową kategorię bezwrotnego wsparcia finansowego, udostępnianego państwom członkowskim w celu finansowania nowych reform i inwestycji związanych z energią w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306, 23.11.2011, p. 25).

⁽⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C 180 z 23.5.2023, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

- (7) W dniu 8 marca 2023 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający wytyczne dotyczące polityki fiskalnej na 2024 r. (zwany dalej „komunikatem z dnia 8 marca 2023 r.”). Jego celem jest wsparcie państw członkowskich w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a przez to wzmocnienie koordynacji polityki. Komisja przypomniła, że ogólna klauzula wyjścia paktu stabilności i wzrostu zostanie zdezaktywowana z końcem 2023 r. Zaapelowała, by w latach 2023–2024 polityka fiskalna służyła zapewnieniu średniookresowej zdolności do obsługi długu i zwiększeniu wzrostu potencjalnego w zrównoważony sposób oraz zachęciła państwa członkowskie, aby w swoich programach stabilności i konwergencji na 2023 r. określiły, w jaki sposób ich plany fiskalne zapewnią przestrzeganie określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz zapewnią realistyczną i ciągłą redukcję długu lub utrzymanie go na ostrożnym poziomie w perspektywie średnioterminowej. Komisja wezwała również państwa członkowskie, by stopniowo wycofywały krajowe środki fiskalne służące ochronie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed wstrząsem spowodowanym wzrostem cen energii, rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych. Wskazała, że jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję związaną z cenami energii, państwa członkowskie powinny lepiej ukierunkować takie środki na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji. Komisja stwierdziła, że zalecenia fiskalne będą przedstawiane w ujęciu ilościowym i zróżnicowane. Co więcej, zgodnie z propozycją przedstawioną w komunikacie z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego, zalecenia fiskalne byłyby formułowane na podstawie wydatków pierwotnych netto. Komisja zaleciła, by wszystkie państwa członkowskie w dalszym ciągu chroniły inwestycje finansowane z zasobów krajowych i zapewniały skuteczne wykorzystanie Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w świetle zielonej i cyfrowej transformacji oraz celów dotyczących odporności. Komisja zapowiedziała, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- (8) W dniu 26 kwietnia 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski ustawodawcze mające na celu wdrożenie kompleksowej reformy unijnych przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego. Głównym celem wniosków jest poprawa stabilności długu publicznego i wspieranie przez reformy i inwestycje trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich państwach członkowskich. W swoich wnioskach Komisja dąży do zwiększenia poczucia odpowiedzialności na szczeblu krajowym, uproszczenia ram oraz skoncentrowania się w większym stopniu na perspektywie średnioterminowej, a jednocześnie do skutecznego i spójniejszego egzekwowania przepisów. Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego celem jest zakończenie prac legislacyjnych w 2023 r.
- (9) W dniu 30 kwietnia 2021 r. Słowenia przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 28 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Słowenii⁽⁶⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia przez Komisję decyzji, podejmowanej zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241, stwierdzającej, że Słowenia osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (10) W dniu 14 kwietnia 2023 r. Słowenia przedłożyła swój krajowy program reform na 2023 r., a w dniu 26 kwietnia 2023 r. – swój program stabilności na 2023 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je równoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2023 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Słowenii z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (11) W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Słowenii na 2023 r. Oceniała w nim postępy Słowenii we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2022 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Słowenię. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Słowenii we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju.

⁽⁶⁾ ST 10612/2021 INIT; ST 10612/2021 ADD 1.

- (12) Według danych zweryfikowanych przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Słowenii zmalał z 4,6 % PKB w 2021 r. do 3,0 % w 2022 r., natomiast dług sektora instytucji rządowych i samorządowych spadł z 74,5 % PKB na koniec 2021 r. do 69,9 % na koniec 2022 r. W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu. W sprawozdaniu tym omówiono sytuację budżetową Słowenii, ponieważ planuje się, że jej deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych przekroczy w 2023 r. określoną w Traktacie wartość odniesienia wynoszącą 3 % PKB. W sprawozdaniu stwierdzono, że kryterium deficytu nie zostało spełnione. Zgodnie z komunikatem z dnia 8 marca 2023 r. Komisja nie zaproponowała wszczęcia nowych procedur nadmiernego deficytu wiosną 2023 r. Komisja następnie stwierdziła, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r. Słowenia powinna uwzględnić tę kwestię przy wykonywaniu budżetu na 2023 r. i przygotowywaniu projektu planu budżetowego na 2024 r.
- (13) Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały wpływ środki polityki fiskalnej podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W 2022 r. takie środki polityki fiskalnej zmniejszające dochody obejmowały tymczasowe obniżenie podatku od wartości dodanej (VAT) od energii elektrycznej, gazu, systemów ciepłowniczych i drewna opałowego oraz podatków akcyzowych od paliw, gazu i energii elektrycznej, a także tymczasowe obniżenie podatku od emisji CO₂ od paliw; natomiast takie środki polityki fiskalnej zwiększające wydatki obejmowały zwiększenie świadczenia na dziecko przez okres dwóch miesięcy, dodatek energetyczny dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej oraz dotacje dla przedsiębiorstw oparte na cenach płaconych w porównaniu z 2021 r. Komisja szacuje, że koszty budżetowe netto tych środków wyniosły w 2022 r. 1,0 % PKB. Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały również wpływ koszty budżetowe zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy, które szacuje się na 0,1 % PKB w 2022 r. Jednocześnie szacowany koszt tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19 spadł z 4,1 % PKB w 2021 r. do 1,0 % PKB w 2022 r.
- (14) W dniu 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, by w 2022 r. Słowenia⁽⁷⁾ utrzymała wspierający kurs polityki fiskalnej, wykorzystując m.in. impuls zapewniany przez Instrument, oraz utrzymała inwestycje finansowane z zasobów krajowych.
- (15) Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej⁽⁸⁾ w 2022 r. był wspierający, na poziomie 1,2 % PKB, zgodnie z zaleceniem Rady. Zgodnie z zaleceniem Rady Słowenia nadal wspierała odbudowę poprzez inwestycje finansowane z Instrumentu. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosły 0,7 % PKB w 2022 r. (0,8 % PKB w 2021 r.). Inwestycje finansowane z zasobów krajowych miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej⁽⁹⁾, który to wpływ wyniósł 0,7 pp. Słowenia utrzymała zatem inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) miał ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 0,4 pp. Ten znaczny ekspansywny wpływ obejmował dodatkowy wpływ środków polityki fiskalnej podjętych w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii (dodatkowy koszt budżetowy netto wyniósł 1,0 % PKB), a także koszty zapewnienia tymczasowej ochrony wysiedleńcom z Ukrainy (0,1 % PKB). W związku z tym Słowenia w wystarczającym stopniu kontrolowała wzrost wydatków bieżących finansowanych z zasobów krajowych.
- (16) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie stabilności na 2023 r., jest korzystniejszy niż przewidywała prognoza Komisji z wiosny 2023 r. na rok 2023 i zgodny z tą prognozą na kolejne lata. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2023 r. o 1,8 %, a w 2024 r. – o 2,5 %. Z kolei w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się niższy wzrost realnego PKB – o 1,2 % w 2023 r. i o 2,2 % w 2024 r., głównie ze względu na mniejszy wkład eksportu netto.
- (17) W programie stabilności na 2023 r. rząd oczekuje, że w 2023 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 4,1 % PKB. Wzrost w 2023 r. odzwierciedla głównie wyższe inwestycje publiczne wynikające z zakończenia okresu absorpcji poprzednich wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 oraz wysokie dotacje. W programie stabilności na 2023 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 69,9 % na koniec 2022 r. do 68,9 % na koniec 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 3,7 % PKB w 2023 r. To mniej niż deficyt przewidywany w programie stabilności na 2023 r., głównie ze względu na niższe inwestycje publiczne z powodu ograniczeń zdolności absorpcyjnej i niższą absorpcję dotacji lub środków związanych z energią przyjętych w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB – 69,1 % na koniec 2023 r.

(7) Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Słowenię programu stabilności na 2021 r. (Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 116).

(8) Kurs polityki fiskalnej jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów), z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19, lecz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych, w stosunku do średniookresowego wzrostu potencjalnego. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w ramce 1 w tablicach statystycznych w dziedzinie fiskalnej.

(9) Inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych miały ekspansywny wpływ, wynoszący 0,2 pp. PKB.

- (18) Oczekuje się, że na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. nadal będą miały wpływ środki polityki fiskalnej podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Obejmują one środki z 2022 r., których okres obowiązywania przedłużono (w szczególności: tymczasowe obniżenie podatku VAT od energii elektrycznej, gazu, systemów ciepłowniczych i drewna opałowego oraz podatków akcyzowych od paliw, gazu i energii elektrycznej, a także tymczasowe obniżenie podatku od emisji CO₂ od paliw), oraz nowe środki, takie jak nowy i szerszy system dotacji dla przedsiębiorstw w oparciu o ceny płacone w porównaniu z 2021 r. oraz rekompensaty dla dystrybutorów energii elektrycznej i gazu ziemnego, którzy zaopatrują odbiorców (np. gospodarstwa domowe lub małe i średnie przedsiębiorstwa), w przypadku których ceny energii elektrycznej i gazu ziemnego podlegają pułapom cenowym określonym przez rząd. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że koszty budżetowe netto środków wsparcia wyniosą 0,9 % PKB w 2023 r. ⁽¹⁰⁾ Wydaje się, że środki z 2023 r. w większości nie są ukierunkowane na gospodarstwa domowe lub przedsiębiorstwa znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji, a wiele z nich nie zachowuje w pełni sygnału cenowego dotyczącego zmniejszenia zapotrzebowania na energię i zwiększenia efektywności energetycznej. W rezultacie kwotę ukierunkowanych środków wsparcia, którą należy uwzględnić w ocenie zgodności z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. ⁽¹¹⁾, szacuje się w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. na 0,1 % PKB w 2023 r. (w porównaniu z 0,6 % PKB w 2022 r.). Ostatecznie oczekuje się, że do poprawy salda sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. przyczyni się też stopniowe wycofywanie tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19, które oszacowano na 1,0 % PKB.
- (19) W zaleceniu z dnia 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła Słowenii podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki ⁽¹²⁾, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Słowenia powinna być gotowa do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Słowenii zalecono również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.
- (20) W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że kurs polityki fiskalnej będzie w 2023 r. ekspansywny (-1,2 % PKB), w związku z wysoką inflacją. W 2022 r. kurs polityki fiskalnej był również ekspansywny (-1,2 % PKB). Przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący 0,3 % PKB. Taka sytuacja ma miejsce pomimo zmniejszenia o 0,5 % PKB kosztów ukierunkowanych środków wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na wzrost cen energii. Ekspansywny wpływ bieżących wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych nie wynika zatem z ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na wzrost cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Ekspansywny wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) wynika z wyższych dotacji (obejmujących środki dotyczące energii) i wzrostu wynagrodzeń w sektorze publicznym. W sumie prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych nie jest zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosą w 2023 r. 1,6 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący 0,1 pp. ⁽¹³⁾ W związku z tym Słowenia planuje sfinansować dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych i przewiduje się utrzymanie inwestycji finansowanych z zasobów krajowych. Państwo to zamierza sfinansować inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak infrastruktura kolejowa, prewencja powodziowa, zdrowie oraz badania naukowe i innowacje; inwestycje te są finansowane z Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.
- (21) Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 2,8 % PKB w 2024 r. Spadek w 2024 r. odzwierciedla głównie niższe dotacje po wycofaniu środków przyjętych w celu złagodzenia gospodarczych skutków wzrostu cen energii i zmniejszenie inwestycji publicznych po zakończeniu absorpcji funduszy unijnych z poprzednich wieloletnich ram finansowych w 2023 r. Według programu stabilności na 2023 r. przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB na koniec 2024 r. zmaleje do 66,5 %. Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dniu granicznym prognozy deficyt publiczny w 2024 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. ma wynieść 2,9 % PKB. Jest on wyższy niż deficyt prognozowany w programie stabilności na 2023 r., a różnica ta wynika głównie z wyższych kosztów związanych z zatrudnieniem i świadczeń społecznych. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który to poziom na koniec 2024 r. wyniesie 66,6 %.

⁽¹⁰⁾ Podana wartość liczbowo odzwierciedla poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Słowenii na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Słowenię programu stabilności na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 197).

⁽¹²⁾ Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego Słowenii, wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się na 10,1 % w ujęciu nominalnym.

⁽¹³⁾ Prognozuje się, że inne wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały neutralny wpływ, który wyniesie 0,0 pp. PKB.

- (22) Program stabilności na 2023 r. przewiduje stopniowe wycofywanie wszystkich środków wsparcia w dziedzinie energii w 2024 r. Komisja również zakłada całkowite stopniowe wycofanie środków wsparcia w dziedzinie energii w 2024 r. Szacunki te opierają się na założeniu, że nie dojdzie do ponownego wzrostu cen energii.
- (23) W rozporządzeniu (WE) nr 1466/97 wymaga się osiągnięcia rocznej korekty strukturalnego salda budżetowego prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, przyjmując 0,5 % PKB jako punkt odniesienia dla tej korekty⁽¹⁴⁾. Biorąc pod uwagę względy stabilności fiskalnej i potrzebę zredukowania deficytu poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, według Komisji odpowiednia byłaby korekta salda strukturalnego o co najmniej 0,5 % PKB w 2024 r. Aby zapewnić taką korektę i zgodnie z metodą stosowaną przez Komisję, wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych⁽¹⁵⁾ nie powinien przekroczyć w 2024 r. 5,5 %, jak wskazano w niniejszym zaleceniu. Jednocześnie należy stopniowo wycofywać pozostałe środki wsparcia w dziedzinie energii (obecnie szacowane przez Komisję na 0,9 % PKB w 2023 r.), jeśli pozwala na to rozwój sytuacji na rynku energii i rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych; uzyskane w ten sposób oszczędności powinny zostać przeznaczone na zmniejszenie deficytu publicznego. Według szacunków Komisji doprowadzi to do wzrostu wydatków pierwotnych netto, który będzie niższy od zalecanej maksymalnej stopy wzrostu na 2024 r. Prognoza Komisji z wiosny 2023 r. wskazuje ponadto, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych w 2023 r. nie jest zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Jeżeli zostanie to potwierdzone, odpowiedni byłby niższy wzrost wydatków pierwotnych netto w 2024 r.
- (24) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewidziano, że wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych wyniesie w 2024 r. 3,0 %, czyli będzie niższy od zalecanej stopy wzrostu.
- (25) Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że inwestycje publiczne zmniejszą się z 6,4 % PKB w 2023 r. do 5,5 % PKB w 2024 r. Niższe inwestycje odzwierciedlają niższe inwestycje finansowane z zasobów krajowych i ogółem niższe inwestycje finansowane przez Unię, ale wyższe inwestycje za pośrednictwem Instrumentu. W programie stabilności na 2023 r. przewidziano reformy i inwestycje, które mają przyczynić się do stabilności fiskalnej oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu. Te reformy i inwestycje obejmują inwestycje w infrastrukturę kolejową, zdrowie, badania naukowe i innowacje oraz elementy zielonej i cyfrowej transformacji, które są również częścią planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (26) W programie stabilności na 2023 r. zarysowano średnioterminową ścieżkę fiskalną do 2026 r. Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszy się do 2,2 % PKB w 2025 r. i do 1,3 % w 2026 r. W związku z tym planuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się na poziomie poniżej 3 % PKB od 2024 r. do końca okresu objętego programem stabilności na 2023 r. W programie przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 66,5 % na koniec 2024 r. do 63,5 % do końca 2026 r.
- (27) Oczekuje się, że wydatki na opiekę zdrowotną wzrosną o 1,5 pp. PKB w latach 2019–2070, a koszty opieki długoterminowej podwoją się do 2055 r. Słowenia zмага się ze średnim zagrożeniem dla stabilności finansów publicznych w perspektywie średnioterminowej i wysokim zagrożeniem w perspektywie długoterminowej, spowodowanym wydatkami związanymi ze starzeniem się społeczeństwa. W ostatnich latach kraj ten rozpoczął kompleksowe reformy opieki zdrowotnej i długoterminowej. Realizacja reformy opieki długoterminowej opóźnia się jednak, a jej finansowanie w perspektywie średnio- i długoterminowej nadal nie jest zapewnione. Plany dotyczące reformy opieki zdrowotnej sugerują również, że zostanie ona wdrożona w kilku etapach, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do wysokiej jakości usług oraz poprawy praw socjalnych i włączenia społecznego. Jako że spowoduje to dodatkowe obciążenie dla finansów publicznych, kluczowe znaczenie dla Słowenii będzie miało zaproponowanie zestawu środków stanowiących stabilną podstawę dochodów, która nie osłabi równowagi fiskalnej w perspektywie średnio- i długoterminowej.
- (28) Zmiany wprowadzone do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przyjętej w grudniu 2022 r. odwróciły większość wcześniejszych zmian przyjętych w marcu 2022 r., które miały na celu zmniejszenie opodatkowania pracy i miałyby negatywny wpływ na budżet w wysokości do 1,3 % PKB do 2025 r. W porównaniu z wartością zagregowaną dla Unii dochody podatkowe Słowenii wyrażone jako udział w PKB są nieco niższe, a niektóre podatki stosunkowo sprzyjające wzrostowi gospodarczemu są niedostatecznie wykorzystywane. Słowenia w dużym stopniu polega na opodatkowaniu pracy: udział opodatkowania pracy w całkowitych dochodach podatkowych jest wyższy od wartości zagregowanej dla Unii. Pobierane okresowo podatki od nieruchomości są w Słowenii stosunkowo niskie (0,5 % PKB w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 1,1 % PKB).

⁽¹⁴⁾ Art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 wymaga również korekty przekraczającej wartość 0,5 % PKB w przypadku państw członkowskich o poziomie długu publicznego przekraczającym 60 % PKB lub z istotnym ryzykiem dotyczącym długookresowej zdolności do obsługi długu.

⁽¹⁵⁾ Wydatki pierwotne netto definiuje się jako wydatki finansowane z zasobów krajowych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów i z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek oraz cyklicznych wydatków związanych z bezrobociem.

Sprzyjająca wzrostowi ekologiczna reforma podatkowa może wspierać konsolidację fiskalną i trwały wzrost gospodarczy w perspektywie długoterminowej. Taka reforma podatkowa mogłaby ułatwić przejście od opodatkowania pracy do zwiększenia udziału pobieranych okresowo podatków od nieruchomości oraz wspierać tworzenie miejsc pracy w epoce neutralności emisyjnej netto i w innych sektorach o wyższej wartości dodanej. Zmniejszenie opodatkowania pracy pobudziłoby również podaż pracy, w tym ze strony pracowników wykwalifikowanych i pracowników z zagranicy.

- (29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności Słowenii jest w toku, ale rośnie ryzyko opóźnień. Słowenia złożyła jeden wniosek o płatność, który odpowiada 12 kamieniom milowym i wartościom docelowym zawartym w planie odbudowy i zwiększania odporności i na podstawie którego dokonano płatności w łącznej wysokości około 49,6 mln EUR. Aby przyspieszyć realizację planu odbudowy i zwiększania odporności w aktualnie trudnej sytuacji, konieczne jest wzmocnienie struktury zarządzania i zdolności administracyjnych Słowenii, a także zapewnienie bezzwłocznego podejmowania niezbędnych decyzji. Dotyczy to w szczególności reform strukturalnych dotyczących opieki zdrowotnej, opieki długoterminowej oraz rent i emerytur. W addendum do planu odbudowy i zwiększania odporności i w dodatkowym nowym rozdziale REPowerEU należy określić realistyczny harmonogram pozostałych wniosków o płatność; należy je szybko przedłożyć, aby uniknąć dalszych opóźnień lub zakłóceń w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Szybkie włączenie nowego rozdziału REPowerEU do planu odbudowy i zwiększania odporności umożliwi finansowanie dodatkowych reform i inwestycji wspierających cele strategiczne Słowenii w dziedzinie energii i zielonej transformacji. Systematyczne i skuteczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje ważne dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i zatrudnieniowych wykraczających poza zakres tego planu, z myślą o zapewnieniu szerokiego poczucia odpowiedzialności za cały program polityczny.
- (30) W 2022 r. Komisja zatwierdziła wszystkie dokumenty programowe dotyczące polityki spójności Słowenii. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności z zapewnieniem komplementarności i synergii z planem odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziałem REPowerEU, ma zasadnicze znaczenie dla przeprowadzenia zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju terytorialnego w Słowenii.
- (31) Słowenia była de facto zależna od Rosji jako jedynej dostawcy gazu ziemnego przed inwazją Rosji na Ukrainę. Począwszy od 2023 r. Słowenia była jednak w stanie zabezpieczyć około jedną trzecią dostaw gazu ziemnego dzięki importowi z Algierii. Gaz nadal odgrywa istotną rolę w koszyku energetycznym Słowenii (12 %) i jest podstawowym źródłem energii dla przemysłu, zapewniając jednocześnie elastyczność w sektorze energetycznym. W związku z tym należy przyspieszyć dekarbonizację przemysłu i sektora energetycznego poprzez szybsze wdrażanie środków w zakresie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej. W krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu Słowenia wyznaczyła cel na poziomie 27 % jako wkład w unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r. Jest to znacznie poniżej celu na poziomie 37 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w 2030 r. obliczonego zgodnie z załącznikiem II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999⁽¹⁶⁾. Słowenia osiągnęła swój cel na 2021 r. dotyczący udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (25 %), wykorzystując unijny mechanizm współpracy transgranicznej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽¹⁷⁾ (dzięki transferom statystycznym). Procedury wydawania zezwoleń dotyczących instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych w skali sieci nadal stanowią wąskie gardło, głównie ze względu na złożone i przedłużające się procedury środowiskowe, zwłaszcza w przypadku instalacji wiatrowych, w przypadku których procedury mogą trwać do kilku lat. Słowenia będzie musiała znacznie wzmocnić swój cel dotyczący energii ze źródeł odnawialnych w zaktualizowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu, aby odzwierciedlić bardziej ambitne cele Unii w zakresie klimatu i energii w pakiecie „Gotowi na 55” i w planie REPowerEU. Zużycie gazu ziemnego w Słowenii w okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r. spadło o 14 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tym samym okresie w ciągu poprzednich pięciu lat, który to wynik jest nieznacznie niższy od celu, jakim była redukcja o 15 %. Słowenia mogłaby zwiększyć wysiłki na rzecz tymczasowego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz do dnia 31 marca 2024 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1369⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

- (32) Słoweński plan odbudowy i zwiększania odporności już obejmuje istotne reformy i inwestycje mające na celu: (i) zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii brutto; (ii) ułatwienie dostępu zakładów produkcyjnych wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych do sieci elektroenergetycznej i integracji tych zakładów z tą siecią; (iii) zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych i renowację tych budynków oraz (iv) umożliwienie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych. Chociaż środki w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności są ważnym krokiem na drodze do dywersyfikacji przez odchodzenie od paliw kopalnych, można podjąć dalsze wysiłki w celu przyspieszenia wdrażania odnawialnych źródeł energii we wszystkich sektorach. Mogłoby to obejmować określenie obszarów priorytetowych dla instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, dalsze uproszczenie i skrócenie procedur wydawania zezwoleń, wzmocnienie sieci i poprawę ogólnego zarządzania siecią (aby umożliwić przyłączenie większej liczby instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza na niskim i średnim poziomie napięcia). Zwrócenie większej uwagi na bezemisyjny transport i infrastrukturę pomogłoby jeszcze bardziej ograniczyć emisje gazów cieplarnianych i uzależnienie od paliw kopalnych.
- (33) Niedobory siły roboczej i kwalifikacji w sektorach i zawodach kluczowych dla zielonej transformacji, w tym w dziedzinie wytwarzania, wdrażania i serwisowania technologii neutralnych emisyjnie, powodują wąskie gardła w procesie przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które reagują na zmieniające się potrzeby rynku pracy, oraz ukierunkowane środki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji są kluczowe dla ograniczenia niedoborów kwalifikacji oraz promowania włączenia i realokacji siły roboczej. W celu uwolnienia niewykorzystanej podaży pracy środki te należy udostępnić zwłaszcza osobom najmocniej odczuwającym skutki zielonej transformacji oraz w sektorach i regionach najbardziej dotkniętych tą transformacją. Wzmocnienie nauczania w zakresie nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki mogłoby zwiększyć zdolność systemu edukacji do skutecznego wyposażenia osób uczących się w kompetencje na potrzeby zielonej i cyfrowej transformacji. W 2022 r. w Słowenii odnotowano niedobory siły roboczej w 66 zawodach, które wymagają szczególnych umiejętności i kompetencji na potrzeby zielonej transformacji. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy wzrósł w kluczowych sektorach, takich jak budownictwo (z 3,5 % w 2015 r. do 7,0 % w 2022 r.) i przetwórstwo przemysłowe (z 1,2 % w 2015 r. do 2,6 % w 2022 r.), przy czym w 2022 r. w obu tych sektorach odsetek ten był wyższy od średniej unijnej wynoszącej, odpowiednio, 4,0 % i 2,3 %.
- (34) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2023 r., a jej opinia ⁽¹⁹⁾ znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1.
- (35) W świetle bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich strefy euro oraz z uwagi na ich wspólny wkład w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła, by państwa członkowskie strefy euro podjęły działania, w tym za pośrednictwem planów odbudowy i zwiększania odporności, mające na celu (i) utrzymanie długookresowej zdolności do obsługi długu i powstrzymanie się od szerokiego wsparcia popytu zagregowanego w 2023 r., lepsze ukierunkowanie środków fiskalnych służących łagodzeniu skutków wysokich cen energii oraz zastanowienie się nad odpowiednimi sposobami wycofania wsparcia, gdy zmniejszy się presja związana z cenami energii; (ii) utrzymanie wysokiego poziomu inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać zieloną i cyfrową transformację; (iii) wspieranie dynamiki płac, która łagodzi spadek siły nabywczej przy jednoczesnym ograniczeniu efektu drugiej rundy w odniesieniu do inflacji, dalsze udoskonalanie aktywnej polityki rynku pracy i rozwiązanie problemu niedoboru kwalifikacji; (iv) poprawę otoczenia działalności gospodarczej oraz zapewnienie, by wsparcie w dziedzinie energii dla przedsiębiorstw było racjonalne pod względem kosztów, tymczasowe i ukierunkowane na rentowne przedsiębiorstwa oraz utrzymało zachęty do zielonej transformacji oraz (v) zachowanie stabilności makrofinansowej i monitorowanie ryzyka, a jednocześnie kontynuację prac nad dokończeniem budowy unii bankowej. W przypadku Słowenii zalecenia 1, 2 i 3 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego i trzeciego zalecenia, przedstawionych w zaleceniu dla strefy euro na 2023 r.,

NINIEJSZYM ZALECA Słowenii podjęcie w latach 2023 i 2024 działań mających na celu:

1. Wycofanie obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii i wykorzystanie uzyskanych w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytu publicznego jak najszybciej w latach 2023 i 2024. Gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych środków wsparcia lub dalszego stosowania obecnych środków wsparcia, zapewnienie, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii.

Zapewnienie rozważnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie nominalnego wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych do nie więcej niż 5,5 % w 2024 r. ⁽²⁰⁾

Utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji.

⁽¹⁹⁾ Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.

⁽²⁰⁾ Co zgodnie z szacunkami odpowiada rocznej korekcie strukturalnego salda budżetowego w wysokości co najmniej 0,5 % PKB w 2024 r., jak opisano w motywie 23.

W okresie po 2024 r. kontynuowanie średniookresowej strategii fiskalnej polegającej na stopniowej i zrównoważonej konsolidacji, w połączeniu z inwestycjami i reformami prowadzącymi do wyższego zrównoważonego wzrostu, aby osiągnąć ostrożną sytuację fiskalną w średnim okresie.

Zapewnienie długoterminowej stabilności fiskalnej systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej. Przywrócenie równowagi dochodów podatkowych w kierunku źródeł bardziej sprzyjających wzrostowi i bardziej zrównoważonych.

2. Zapewnienie skutecznej struktury zarządzania i wzmocnienie zdolności administracyjnych, aby umożliwić szybkie wdrażanie planu odbudowy i zwiększania odporności przy utrzymaniu stałego tempa. Sprawne sfinalizowanie rozdziału REPowerEU, aby szybko rozpocząć jego wdrażanie. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności z zapewnieniem ścisłej komplementarności i synergii z planem odbudowy i zwiększania odporności.
3. Dywersyfikację importu paliw kopalnych i zmniejszenie ogólnej zależności od paliw kopalnych poprzez przyspieszenie wdrażania odnawialnych źródeł energii, w szczególności poprzez dalsze uproszczenie i skrócenie procedur wydawania zezwoleń, zwłaszcza procedur środowiskowych, oraz wzmocnienie sieci elektroenergetycznej, a także poprawę zarządzania tą siecią, w tym poprzez cyfryzację. Intensyfikację wdrażania środków w zakresie efektywności energetycznej, w szczególności w sektorze budowlanym, promowanie elektryfikacji sektora transportu oraz intensyfikację działań politycznych mających na celu zapewnienie i nabywanie umiejętności i kompetencji potrzebnych do zielonej transformacji.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 lipca 2023 r.

W imieniu Rady
N. CALVIÑO SANTAMARÍA
Przewodnicząca
